

OBS! Utskriven version kan vara inaktuell.

Senaste versionen hittar du via intranätet under "styrande dokument" eller vårdgivarwebben.

Undersökning av genitalier vid hälsobesök BHV

Hitta i dokumentet

[Syfte](#)
[Bakgrund](#)
[Genomförande & bedömning](#)

[Källor & mer information:](#)
[Uppdaterat från föregående version](#)

Syfte

Rutinen syftar till att klargöra vid vilka av barnhälsovårdens (BHV) hälsobesök som undersökning av yttre genitalier skall genomföras och hur undersökningsfynd skall bedömas. Vilka undersökningar som rutinmässigt ingår vid BHV hälsobesök skall vara tydligt och likvärdigt i Halland för att uppnå en säker, god och likvärdig vård.

Bakgrund

Rikshandboken för barnhälsovård (RHB) är vägledande för all BHV i Sverige, där beskrivs bland annat olika moment i hälsobesöken

Yttre genitalia bör undersökas vid ordinarie teambesök men kan givetvis också ingå vid riktade besök som rör frågor om underlivet. Det är viktigt med en strukturerad undersökning. I första hand är syftet att hitta avvikelser, men undersökningen kan också vara ett tillfälle att uppmärksamma det normala och förklara anatomin för föräldrarna.

För barn som är blöjbarn är bedömning av yttre genitalier naturligt i samband med att pulsarna i ljumskarna bedöms (pulsationerna av arteria femoralis i ljumskarna). Det finns också ett tydligt syfte att identifiera pojkar vars testiklar har ett ogynnsamt läge, framförallt vid det första årets läkarundersökningar.

Vid 5-års besök hos läkare är syftet med undersökning av yttre genitalier mer oklart. Vid dessa åldrar kan undersökningen även upplevas obehaglig/integritetskränkande av barn och föräldrar. I det nationella BHV programmet finns inte läkarundersökning vid 5 års ålder.

Undersökning av genitalier hos flickor har ibland motiverats med att syftet är att bedöma om flickan har utsatts för sexuella övergrepp/kvinnlig könsstympning. Den bedömningen är dock mycket svår och frånvaro av uppenbara skador i underlivet utesluter inte övergrepp/könsstympning.

Genomförande & bedömning

Vid läkarundersökningarna vid 1, 6 och 12 månaders ålder samt 3 års ålder skall yttre genitalier hos både flickor och pojkar bedömas. För pojkar bedöms genitalier enligt RHBs anvisningar, vid behov av remiss (framförallt retentio testis) skickas remiss till aktuell

barnmottagning. Vulvasyneker är normalt och försvinner oftast när flickan blir äldre. Små extra polypliknande veck kan ses i nyföddhetsperioden, de brukar gå i spontan regress och behöver inte behandlas. Vid misstanke om att könsstympling har utförts skall flickan remitteras till barnmottagning och orosanmälan till socialtjänsten skall skickas.

Vid 5-års läkarundersökningen skall ingen rutinmässig bedömning av flickors genitalier genomföras. För pojkar kan undersökningen avstås om de tidigare bedömningarna har varit helt normala.

Oro/risk för könsstympling

Riktade hälsosamtal med alla familjer som kommer från ett land där könsstympling förekommer skall ske enligt anvisningar på RHB. Intyg vid risk för könsstympling är ett verktyg i det förebyggande arbetet. Könsstymplingspass (på svenska och översatt till språk talat i riskländer) finns utformat där föräldrar erbjuds att ta med sig passet i samband med resor utomlands. Könsstymplingspasset kan användas som ett informationsdokument och som ett stöd i att stå emot eventuella påtryckningar från släkt och övrigt nätverk som förespråkar sedvänjan. Könsstymplingspasset innehåller information om svensk lagstiftning gällande brottet, typer av könsstympling, samt konsekvenser av könsstympling. För mer information/detaljer se RHBs texter och Länsstyrelsen Östergötlands nedladdningsbara informationsblanketter/könsstymplingspass.

Källor & mer information:

Vägledning/rådgivande texter på Rikshandboken för barnhälsovård;

<https://www.rikshandboken-bhv.se>

Länsstyrelsen Östergötlands nedladdningsbara informationsblanketter/könsstymplingspass;

<https://www.lansstyrelsen.se/ostergotland/samhalle/social-hallbarhet/mans-vald-mot-kvinnor.html#0> – Välj underrubrik Könsstymplingspass”.

För riskländer – ”Vårdprocessprogram – könsstympling”.

Uppdaterat från föregående version

2024-12-03

Undersökning av flickors genitalier vid 3 år besöket på BVC tillagt, grunden i detta är att följa det nationella BHV programmet och texten i Rikshandboken.

Undersökning av genitalier vid 5 års besöket ska inte göras rutinmässigt. Läkarbesöket finns endast i Region Halland.